

Toimenpideohjelma Kajaanin elinkeinostrategian toteuttamiseksi

Elinkeinoasiantuntijaryhmä 29.12.2008

"Ymmärryksen ja asenteiden ravintorikkaassa maaperässä juurevat päätösten valmistelut, päätökset ja tekeminen kasvattavat vahvan yritysten ja palkansaajien rungon, jotka verojen kautta jakavat euroja palvelujen vihreille lehvistöille, joista me kajaanilaiset saamme nauttia."

1. Kajaanin kaupungin tehtävä elinkeinopolitiikan edistäjänä

Kajaanin kaupungilla on useita rooleja elinkeinopolitiikan kehittäjänä. Kaupunki tuottaa päivähoido-, koulutus- ja maankäyttöpalveluita, ylläpitää kulttuuri -palveluita ja rahoittaa osaamisen kehittämistä. Kajaanin kaupungin tärkein tehtävä on kuitenkin huolehtia toimintaympäristön (infran) kehityksestä. Tämä toimenpideohjelma on tehty ohjaamaan kaupungin sisäistä toimintaa, hallintoa ja päätöksentekoa, jotta oman toiminnan taloudelliset vaikutukset näkyisivät konkreettisesti kaupunkilaisille ja Kainuulaisille. Kajaanin kaupungin motto: *”Kajaani on luovuuden, osaamisen ja vaivattoman arjen kaupunki”*.

1.1. Toiminta ajatus

Elinkeinostrategian päivityksenä syntyneen toimenpideohjelman kantavana toiminta-ajatuksena on **mahdollistaa palvelut kasvattamalla verotulokertymää Kajaanin kaupungin kassaan**. Tulot kasvavat kun yrityksillä menee hyvin ja ihmiset viihtyvät kaupungissa. Lisääntyvät tulot mahdollistavat kaupungin investointien kasvattamisen ja kaupungin palvelujen parantamisen.

1.2. Päätavoite

”Kajaani on kasvava maakuntakeskus, missä yritysten liikevaihdon ja kannattavuuden kasvu on nopeampaa kuin Suomessa keskimäärin.”

1.3. Elinkeinopolitiikka käytännössä

Kaupungin tulee ottaa päätöksenteossa huomioon elinkeinopoliittinen näkökulma. Parhaiten se tapahtuu kun jokaisen päätöksen yritysvaikutukset arvioidaan jo valmisteluvaiheessa ja lisätään päätöksen dokumentointiin. Toiminta lisää läpinäkyvyyttä ja luottamusta kaupunkiorganisaation toimintaan. Elinkeinopolitiikan merkitys kaupungin johtamisessa on keskeinen.

2. Elinkeino-toimenpideohjelma

Toimenpidetaulukko esittelee tavoitteet ja toimenpiteet. (liite) Toimenpiteiksi on valittu ne, joihin kaupunki voi vaikuttaa suoraan panostamalla ja joiden vaikutus kohdistuu yritysten kasvun tai kannattavuuden edistämiseen, kansainvälistymisen ja viennin kasvattamiseen, uusien yritysten houkuttelemiseen tai ihmisten viihtyisyyden ja toimintaympäristön parantamiseen.

Toimenpideohjelma on lähtökohta organisaatioiden sisältä nouseville ehdotuksille, toimenpiteiden ja toiminnan kehittämiseksi.

Toimenpideohjelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä, samoin toimijoiden ehdotukset. Toimenpide-ehdotuksissa on huomioitu uuden nelikenttäanalyysin tulokset sekä UPM:n Kajaanin paperitehtaan lakkauttamisen aiheuttama uusi tilanne kaupungin elinkeinopolitiikassa.

2.1. Nelikenttäanalyysi

Nelikenttäanalyysi Kajaanin vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista.

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none">- Monipuolinen elinkeinorakenne- Toimivat yrityspalvelut- Yritysten osaaminen- Kaavoitusvalmius (maankäyttö)- Vaivaton ja turvallinen arki- Soveltava tutkimus ja testaus- Koulutusketju- Työvoiman sitoutuneisuus- Ouluyhteistyö ja Vuokatin imago	<ul style="list-style-type: none">- Viestintä- Osaajien saatavuus- Pieni sisäinen markkina- Kaupunkikeskustan asuntokapasiteetti- Maine (uskottavuus)- Liikenneyhteydet- Ei kasvustrategiaa- Johtamis- ja keskustelukulttuurin puute- Kuntatalouden heikkous- Taloustilanteen heikkeneminen

Mahdollisuudet	Uhkat
<ul style="list-style-type: none"> - Ajoneuvotestausympäristö - Metsäteollisuuden rakennemuutos - Tihisenniemen yritysalue - Toimitilarakentaminen, Petäisenniska - Kaupunkikeskustan kehittäminen - Oulu-Kuopio-Joensuu -yhteistyö - Yrittäjien ja päättäjien yhteistyö - Oulujärven maisematie - Kehittyvä kaavoituspolitiikka - Asenneilmapiiri - Paluumuuttajat 	<ul style="list-style-type: none"> - Sukupolvenvaihdokset - Osaajien ja nuorten poismuutto - Varovaisuus investointipäätöksissä - Elinkeinoelämää tukevan koulutuksen häviäminen - Tutkimuksen tulevaisuus - Muutosvastaisuus

2.2. Elinkeinopolitiikan toimenpideohjelman tavoitteet

Elinkeinotoimenpideohjelmassa olevat tavoitteet voidaan sijoittaa eri otsikoiden alle. Tavoitteiden saavuttamiseksi positiivinen asenneilmapiiri päätettyjen asioiden toteuttamiseen on ensiarvoisen tärkeää. Seuraavassa on avattu otsikkotason tavoitteita jotka linkittyvät strategian päivittämiseen:

- **Yritysyhteistyön ja yrittäjyyden edistäminen** kaupungin toiminnassa vaikuttaa myönteisesti yritysten toimintaympäristöön ja parantaa kaupungin mainetta yritysystävällisenä paikkakuntana. Päätöksenteossa arvioidaan vaikutuksia yrityksen toimintaympäristöön. Arviointia tehdään suunnitelmallisesti ja jatkuvasti. Arvioinnista vastaavat valmistelijat. Yritysilmapiirin avoimuus ja luottamuksellisuus on tärkeää kun alueelle etsitään uusia yrityksiä. Kaupungin omien palveluiden kehittäminen vaatii toimialatuntemusta. Toimialatuntemusta voidaan lisätä säännöllisellä yritysytteistyöllä. Kaupunkilaisilla on oltava kyky myötäelää yritysten menestyksissä ja vaikeuksissa. Yrityksiä tulee kohdella tasapuolisesti.

- **Kaupunkirakenteen ja maankäytön** tavoitteena on tarjota vaihtoehtoisia, houkuttelevia asumisympäristöjä ja tukea elinkeinopolitiikkaa ja kunnallisten palvelujen ylläpitämistä. Kaupunkikeskustan kehittäminen vetovoimaiseksi ostospaikaksi, joka tukee myös matkailua ja asumista on lähiajan tärkein haaste. UPM:n Tihisenniemen teollisuusalue on sekä haaste että resurssi uuden yritystoiminnan luomiselle. Ostovoiman lisääminen alueelle, palveluiden lisääminen ja viihtyisän ympäristön luominen tukee Kajaanin vetovoimaisuutta. Sen lisääjänä kaavoituksella on myös suuri merkitys. Ennakointi ja joustavat prosessit takaavat tonttien ja tilojen vapautumisen käyttöön juuri oikeaan aikaan. Kaupunkirakenteen tiivistäminen, rantakylärakentaminen, kyläyhteisöjen tiivistäminen, kylien kasvaminen ja muutokset maaseudun elinkeinorakenteessa on huomioitava monimuotoisen rakentamisen mahdollisuuksina. Läpinäkyvyys ja tasapuolinen kohtelu tontti- ja kiinteistökaupoissa on erityisesti huomioitava.

- **Innovaatioiden ja osaamisen kasvattaminen** tapahtuu valituilla painopistealoilla. Korostetaan tiedon ja taidon tasapuolista kehittämistä. Tavoitteena on tuottaa osaavaa työvoimaa alueen yritysten palvelukseen. Innovaatioiden testauksessa kaupunki toimii aktiivisena ympäristönä. Kaupungin resursseja tulee panostaa ohjelmien ja hankkeiden kautta eikä suoranaisina toiminta-avustuksina. UPM:n kanssa käynnistettävät teknologiaohjelmat tuovat lisäarvoa kaupungin innovaatiopolitiikkaan.

- **Kajaanin vetovoimaisuuden lisääminen** tarkoittaa matkailun kehittämistä sekä maineen hallintaa ja johtamista, joka edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua sidosryhmien kanssa. Maineen perusta ovat hyvässä vuorovaikutuksien hoidossa ja yritystä koskevissa suotuisissa mielikuvissa. Molemmat lepäävät hyvän toiminnan varassa. Maineen hallinta ja johtaminen on jatkuva prosessi. Siinä määritellään maineemme tämänhetkinen tilanne ja päätetään minkälaisen maineen haluamme. Selvitetään miten ja millä keinoin toteutamme strategiaa. Ollaan jatkuvassa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa ja suoritetaan jatkuvaa seurantaa.

- **Verkottuminen** muiden toimijoiden kanssa. Kajaanin tulee verkottua naapurialueiden lisäksi kansallisesti ja kansainvälisesti oikeisiin toimijoihin, jotka määräytyvät omista tavoitteista lähtien. Toimivat verkostot tukevat osaajien houkuttelemista Kajaaniin ja Kainuuseen. Verkostoja kehitettäessä tulee huomioida elinkeinopoliittiset vaikutukset ja hyödyt kolmansille osapuolille. Toimivat liikenneyhteydet ovat usein tärkein tekijä yritystoiminnan sijoittumisessa, ja ne korostuvat tulevaisuudessa.

Elinkeino- ja palvelustrategian yhdistäminen ja liittäminen osaksi kaupunkistrategiaa on toteutettava kaupunginjohtajan johdolla. Kaupungin oma henkilöstöpolitiikka tulee luoda aktiivisemmaksi ja palkitsevammaksi tuloksellisille toimijoille. Osaamisen siirtoa yrityksiin ja yrityksistä kaupunkiorganisaatioon tulee tukea.

2.3. Resursointi

Resursointi tapahtuu kaupungin talousarviossa. Strategian toteuttamisen kustannukset tulee arvioida vuosittain Kajaanin kaupungin osalta ja mahdollisesti konsernin muiden toimijoiden osalta.

3. Yhteenveto

Koska ilmaisia palveluita ei ole olemassakaan, tarvitaan aina rahaa. Kajaanilaisille tarkoitettujen palvelujen maksuun saamme rahaa veronsa maksavilta yrityksiltä ja tuloistaan veroja maksavilta kuntalaisilta. Jotta näitä verotuloja kertyisi jatkossa entistä enemmän, on virkahenkilöiden kaikissa päätösten valmisteluissa, luottamushenkilöiden päätöksen teossa ja operatiivisen organisaation tekemisen tehokkuudessa otettava huomioon se, lisääkö ko. asia rahavirtoja palvelujen toteuttamiseksi. Kun ymmärrys tästä on olemassa ja asenteet ovat kohdallaan, palvelut voidaan tuottaa paremmalla tasolla nostamatta veroäyriä.

Asiantuntijaryhmän näkemykset elinkeinotoiminnan organisoinnista:

- Kaupunginjohtajan painopiste elinkeinotoiminnassa
- Tarvitaan oma elinkeinojohtaja, joka on suoraan kaupunginjohtajan alaisuudessa ja johtoryhmässä
- Kaupunginjohtaja on mahdollisten elinkeinotoimintaan liittyvien yhtiöiden hallitusten puheenjohtaja
- Yhtiöiden hallitusten kokoonpanossa otetaan huomioon tiedonkulku eri yhtiöiden välillä
- Selvitetään onko Osaamiskeskus Oy:n muodostamiselle erityisperusteet, ja muodostettava sille tiukasti rajattu toimiala
- Kiinteistöyhtiö omana toimintanaan
- Alueellisten toimintojen (esim. Intotalo) oikean paikan harkitseminen
- Aluekeskusohjelman jälkeisen KOKO-ohjelman oikean paikan harkitseminen ja toiminnan suunnittelu maakunnallisesti
- Toimintojen organisointi toteutettava asiakaslähtöisesti, mieluummin organisaatiomäärää pienentäen kuin lisäten

5. Jatkotoimenpiteet

- Elinkeinostrategian toimenpideohjelma ja toimenpidetaulukko toimitetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi talousarvion 2009 ja taloussuunnitelman 2010-2011 käsittelyn yhteyteen
- Toimenpideohjelma esitetään kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi joulukuussa 2008 kaupungin elinkeinostrategian päivityksenä
- Kaupunginhallitukselle esitetään samalla, että elinkeinoasiantuntijaryhmä nimetään kaupunginhallituksen asettamana työryhmänä elinkeinostrategian ja toimenpideohjelman seurantaan ja jatkuvaan päivitykseen
- Kokouksessa 29.12. tarkennettiin esitystä kaupunginhallitukselle siten, että kaupunginhallitus nimeää 6 – 8 hengen suuruisen työryhmän elinkeinostrategian ja toimenpideohjelman seurantaan ja jatkuvaan päivitykseen. Työryhmään nimetään mm. elinkeinotoimea ja ammattikorkeakoulua edustavat kaupungin jäsenet ja siihen pyydetään edustus seuraavilta tahoilta:

Kainuun Yrittäjät ry

Kainuun Etu Oy

Oulun Kauppakamarin Kajaanin kauppakamariosasto

Kainuun Ammattiopisto

Työryhmän on laadittava toimenpideohjelman seuranta- ja arviointijärjestelmä mittareineen.

Kajaanin toimenpideohjelman 2008-2012 valmistelu toteutettiin ryhmällä:

Elinkeinoelämän edustajat:

Kauppakamarin Kajaanin osasto: Asiamies Antti Kejo

Kainuun Etu Oy: Toimitusjohtaja Antti Toivanen

Suomen Yrittäjät, Kajaanin Yrittäjät ry: Toimitusjohtaja Pekka Ojalehto

Yrittäjä: Hallituksen puheenjohtaja Arto Okkonen

Kaupungin edustajat:

Kajaanin Kaupunki: Kansliapäällikkö Risto Hämäläinen (ei os. organisointiasian käsittelyyn)

Kaupunginhallitus/Yrittäjä Sunit Oy: Toimitusjohtaja Eero Suutari

Kajaanin Teknologiakeskus Oy: Elinkeinojohtaja Juha Heikkinen

Kajaanin Ammattikorkeakoulu: Rehtori Arto Karjalainen

Ryhmästä käytettiin nimeä "Elinkeinoasiantuntijaryhmä". Ryhmä on kuullut Irmeli Hankaa (Kaavoitus), Juhani Kärkkäistä (Maakunta kuntayhtymän Uudistuva Kainuu 2012 sopimus) ja yksittäin haastateltiin useita muita henkilöitä.